

DELRAPPORT

Dnr 3.1.17-11087/2017

2019-02-21

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Regeringsuppdrag att vidta åtgärder för att främja produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel

Bakgrund

I ett regeringsuppdrag från den 26 april 2018 framgår att Jordbruksverket i samråd med berörda myndigheter, företrädare för företag och organisationer inom hela livsmedelskedjan samt konsument- och miljöorganisationer ska vidta lämpliga åtgärder för att öka svensk produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel. Inriktningsmålet är att 30 procent av jordbruksmarken och 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska bestå av ekologiska livsmedel 2030.

Uppdraget innebär att den åtgärdsplan som lämnades över till regeringen den 28 februari 2018 ska realiseras och för detta ändamål får Jordbruksverket använda högst 10 Mkr 2018, högst 15 Mkr 2019 och högst 25 Mkr 2020.

En delrapport om verksamheten ska lämnas in årligen senast den 28 februari 2019-2020 och en slutrapport ska lämnas in senast den 28 februari 2021. Senast den 28 februari 2019 ska dessutom en uppskattning av kostnader för fortsatt genomförande av åtgärdsplanen lämnas in.

Verksamhet mars 2018 - februari 2019

En beskrivning av samordningsfunktionen finns i delrapporten som rör uppdraget av den 15 juni 2017. Samordningsfunktionen sätter tillgängliga medel i arbete, utifrån det bemyndigande som finns för att utlysa och besluta om medel.

Åtgärdsplanen kan delas in i 22 åtgärder. Under 2018 har två utlysningar genomförts som täcker in 12 av dessa åtgärder. Den första utlysningen omfattade 26 Mkr för åtgärder som rör marknadsinformation, utbildning inom offentlig sektor, nationella riktlinjer, informationskampanjer och marknadsanalyser. Den andra utlysningen omfattade 8 Mkr för FoU-projekt inom ekologisk primärproduktion, varav 6 Mkr kunde beslutas 2018. Beskrivning av projekten och vilka aktörer som fått medel framgår av bilaga 1.

Samordningsfunktionens planering av vilka åtgärder som ska beviljas stöd utgår från den finansiering som uttrycks i regeringsuppdraget, alltså 10 Mkr 2018, 15 Mkr 2019 och 25 Mkr 2020. Ambitionen har varit att utlysa så mycket medel som möjligt tidigt under perioden, för att ge projekten tillräckligt med tid för att arbeta med de aktiviteter som omfattas. Kvarvarande medel i uppdraget efter de två första utlysningarna kommer att utlysas under 2019-2020.

Uppskattning av kostnader för fortsatt genomförande av åtgärdsplanen

På grund av att finansieringen efter 2020 är osäker har utgångspunkten varit att besluta om medel för projekt som bedöms kunna fortsätta även efter att stödfinansieringen eventuellt upphör. De utlysningar som genomförts hittills har rönt stort intresse i branschen och Jordbruksverket har fått en omfattande översökning av medel, det finns således många projektidéer som söker finansiering.

Ett antal åtgärder kommer dock inte att sättas igång inom detta uppdrag, eftersom de kräver en längre och mer omfattande finansiering än uppdraget erbjuder, samt att initiativet behöver komma från annat håll. Ett tydligt exempel är åtgärd 8 och 22 om statistik. En kvalitetssäkrad och kontinuerlig insamling och publicering av statistik för den ekologiska konsumtionen och utrikeshandeln bör utvecklas inom ramen för ett långsiktigt uppdrag till en myndighet. Produktionsstatistik tar Jordbruksverket redan fram sedan tio år tillbaka. Vissa uppgifter om konsumtion och utrikeshandel tas idag fram av organisationer och föreningar inom olika projekt. Även Livsmedelsverket har påbörjat ett arbete för att samla in uppgifter för den ekologiska konsumtionen i offentlig sektor. Att få tryggad tillgång till kontinuerlig statistik om utrikeshandel och offentlig konsumtion som är jämförbar över tid, är viktigt för att följa hur den ekologiska marknaden utvecklas i förhållande till regeringens mål.

Ett politiskt ställningstagande bör avgöra vilken ekonomisk nivå på statligt stöd som är rimlig för att hjälpa marknaden att nå målen i regeringens handlingsplan. Statistik (åtgärd 22), rådgivning (åtgärd 15) och FoU (åtgärd 16) är områden där staten har ett övergripande ansvar. Satsningar på rådgivning och FoU inom ekologisk produktion kan ge positiva effekter för hela jordbruksnäringen. Många av de övriga åtgärderna, som handlar om marknadsinformation, kampanjer och utbildning, drivs vanligtvis av aktörer på marknaden med blandad finansiering.

En första fråga är därför om staten ska fortsätta att stödja marknadsfrämjande åtgärder för ekologisk produktion. Om detta anses motiverat är nästa fråga i vilken omfattning.

Ekosekretariatet har gjort en uppskattning av det finansiella behovet för att genomföra hela åtgärdsplanen till och med 2030. Det totala beloppet uppgår till 54,5 Mkr per år, varav 39 Mkr per år för FoU, 2 Mkr per år för rådgivning, 2 Mkr per år för statistik och 11,5 Mkr per år för övriga åtgärder.

För att driva samordningsfunktionen 2021-2030 behöver Jordbruksverket en årlig finansiering om ca 1,5 Mkr.

En sammanfattning av genomförda utlysningar, planerade utlysningar och uppskattningar av kommande finansieringsbehov finns i bilaga 2.

Jordbruksverket och Tillväxtverket kommer att lämna förslag på åtgärder inför kommande handlingsplan 2020-2022 i ett särskilt uppdrag, som även omfattar ekomålen. Även nya CAP kommer att innehålla åtgärder för den ekologiska produktionen.

I detta ärende har generaldirektören Christina Nordin beslutat. Åsa Lannhard Öberg har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Anders Swahnberg, Olof Johansson, Kristina Mattsson och Pär Åkesson deltagit.

Christina Nordin

Åsa Lannhard Öberg